

Dopisi.

V Karlovcu. X + Y. (Dr. V. Klun in njegov politički značaj.) Po naključju mi je prišel v roke list, ki so ga poslali v Zagrebu živeči Slovenci štirim našim prvakov v Ljubljano, ki so tedaj volitve tako rekoč v rokah imeli. List je bil poslan po Klunovi prvi volitvi v deželni zbor, podpisalo ga je 14 Slovencev, med katerimi z večine prvi naši pisatelji in sicer v obče samo cvet slov. inteligencije. Po priliki se glasi tale list takole:

„Vsled vašega vpljiva je postal dr. V. Klun nena doma naš poslanec glavnega mesta Slovenije. Da gotovo ni bila njegova namera se dati voliti, da bi zmirom le iz Dunaja v Ljubljano v seje našega zbora popotoval, o tem od nas podpisanih nihče ne dvomi, da se bo okoli vas plazil, vas prošil in vse žile napenjal, da bi ga v „Reichsrath“ izvolili, o tem smo prepričani kot o amnu v očenašu. — Kdo in kaj je g. dr. V. Klun, vsi dobro veste: osebno zelo dobra duša in skozi in skozi pošten mož v privatnem življenju. Politiško pa ni čisto nič zanesljiv, bo skoraj gotovo za tisto stranko, ktera bode v stanu mu krasno službo v visokih krogih v perspektivo postaviti.

Zdaj ko se odločna bitka za Slovanstvo bije, nas sam večni Bog obvari takih mož! Če bote volili v Reichsrath, volite 6 mož značajnih, ki so zanesljivi, ki bodo stali kot skale v viharjem morju, ktero bo morebiti nastalo, ki bodo neprimakljivi kot stebri in neprestrašljivi borivci za svete pravice Slovanstva. Bog nas obvari samo pred desetim delom kakšnega Kluna v taki borbi.

Vi štiri gospodje kakor vodje slovenskega naroda ste pred Bogom in pred narodom odgovorni, da se kaj takega ne zgodi! Videant consules, ne respublica quid detrimenti capiat!

V Zagrebu na svečnico 1867.

To je gotovo dosti energičen protest bil ali ne? V Ljubljani se je narod z vsemi štirimi branil proti Klunu, posebno v volilnem odboru Dr. J. Pogačar — pa narod je obračal, prvaki so pa prebrnoli, — volili so ga ljudje iz same discipline. — Bog varuj, da bi jaz mislil s tem reči, da so bili naši prvaki nepošteni, nego dali so se od sladkih besedi Dr. Kluna „Humbugmana“, pravega političkega slovenskega Barnuma, omaniti in zapeljati. Zdaj pa v „Novicah“ evlijo, samo da je prepozno — imamo vampastega doktorja zdaj, hvala bodi Bogu za 6 let na hrbtu, lepo, krasno breme za naš narod. — Meni je že od nek daj Dr. Vincenc Klun znan kakor star prevotljan groš.

Lahko bi natanko razložil, kako je vse literarno delo našega „učnega“ doktorja sami „humbug“. Gospod V. Klun nikdar ne pozabi pri nobeni priliki v vsakem časniku se z debelimi črkami za doktorja podpisati. Mislili bote, da je gotovo Berolinski ali Pariški doktor iz Sorbonne, pa čudili se bote, ako zveste, da je Padovanski doktor modroslovja, doktor tega vsenčilišča, o katerem je po vsem svetu znana anekdota, da je enkrat angleški lord dal za svoje sterlinge sebe, svojega strežaja in kočjaža za doktorje promovirati. Nazadnje hoče še takso za diplom za svojega psa plačati, pa so mu profesorji odgovorili, da osle promovirajo psos pa ne!

Kakšen rdeč radikalce je bil, kako mu je v Benetkah spodletelo in kako je moral pod Bachovo vladu v Švajco romati je znana reč.

Vsak liberalen Slovenec mora pripoznati, da nam je od konkordata za zdaj naj bolj potrebno, da šola pri cerkvi ostane. Kako da bo Klun za to glasoval, lahko je vsakdo iz tega prevedel, da je on glava Konkordije, to se pravi: centruma vseh časnikarskih dunajskih judov. Klun je leta 1861, ali je bilo 1862 leta v stari „Pressi“ pisal tisti strupeni sestavek o slovenski literaturi, ki je delal tak furore po vseh časnikih in je zadajal „Novicam“ toliko britkosti. Ravno ta rokopis ima spravljen zdaj glasoviti Dr. Issleib, bivši vrednik „Laibacherice“ in zdaj „Klagenfurterice“, kot orožje soper Kluna, ako bi hotel res katerikrat pravi slov. poslanec postati. — Jaz, ki poznam Kluna kot svoj stari klobuk od zunaj in od znotraj sem se strašno krohotal, ko sem bral, da zdaj on v sveti jezi soper Moskvo rentaci!!! Risum te neatis amici!! — Klun še slovenski niti brati niti pisati nezna in ta mož je leta 1857 — 58 slov. dijake modroslovja po Dunaju lovil, da bi material o jugoslov. literaturi zastonj skupaj nosili, da ga je on predeloval in po nemški v rusovsko „Besedo“ v Moskvi pošiljal, kjer so mu stvar po rusovski

prestavili. — „Beseda“ je bila prvo panslavistično podvzetje v Rusiji in s tem je bil Klun tudi prvi slovenski panslavist ali prav za prav panrusist — ali bolje rekoč panpraktičist, ker dobil za vsako tiskano polo 50 rubljev v zlatu. Ko sem zadnjič njegovo repenčenje o Moskvi bral, zdelo se mi je, kakor da bi bil Nace Kuranda v Grossmessenritsch pisal, da bo on skušal odslej vse Jude zatreti!

— a. **Maribor**, 18. listop. Nov dokaz, da so Slovenci le iz nevednosti prošnje soper konkordat podpisovali, nam daje zanesljivo sporočilo iz Laškega trga, in upamo, da še više takih dokazov dobimo. — Na Laškem je sprožil to reč trgovec Tieber, ki se je iz tujega tamo naselil. Župan g. Valentinič skliče odbor in kmečkim odbornikom tako-le stvar razloži ali prav za prav zaleže: „Dobro bi bilo, da bi mi od erkvenega in duhovskega premoženja tudi kaj vedeli, kako se s tem ravna, kako in kaj je itd. Toraj vstanite (že!!) vsi tisti, kateri ste za to; pa ne mislite, da smo soper vero in Boga!“ — Na to vstanejo vsi kmečki in trški odborniki, razun poštenjakov: Kar. Weberja usnjara, Fr. Orožna trgovca, Vink. Krennerja usnjara, Hermana farberja, Urb. Žnidržiča okr. zdravnika, katerim očitna hvala gre, da pred svetom kažejo, da so možje! — Tieber in Langmann (tudi naselnik) zgrabita potem ove poštenjake, češ da niso z njimi potegnoli soper konkordat. G. Weber pa modro odvrne: „Mi vsi vkup z županom vred ne umejemo in ne vemo od konkordata nič; kaj bi tedaj o neznanej stvari pogovarjali se in glasovali?“ — Med preprirom, ki se vname, pobere odbornik za odbornikom svoja šila in kopita in gre; pa kaj zato, prošnja soper konkordat je vendar le podčeečkana in paradira zdaj med svojimi sesticami na Dunaju, in spričuje, da so na Laškem — le nevedneži soper konkordat podpisali. — Slovenski prigovor pravi: Bog daj norecem pameti, in modrost tega prigovora se posebno dan denešnji skazuje.

Iz Ševnice na štaj. 16. novembra. (Vabilo.) V nedeljo 24. t. m. bode v čitalnici naše beseda potem tombola in ples. Vljudno vabimo vse tukajšnje in vnenje udeležence k tej veselici.

Odbor čitalnicin.

Od Negove 15. novembra 1867. Od več strani sem prijel naročilne liste celo z novci, naj bi postregel z imenitnimi trtami. Imam sicer nad 60 plemen izvrstnih trt; toda sedaj, ko sem v obširnih stavbinah okolščinah na svoji puši mi ni mogoče se s pošiljatvo pečati. Toliko blagim rojakom naznanjam, da se brez potrebe vzrokovanim stroškom v okom pride.

Franjo Jančar, kaplan.

Iz Gradea, 11. novembra 1867. Dovolite, da vam ono prigodbo, ki se je pretekli teden med graškimi dijaki dogodila in o kateri ste v „Tagesposti“ skoro same — krive stvari čitali, popišem. Kakor prejšnja leta, tako so tudi letos mislili tukajšnji dijaki svoj vsenčilišni ples osnovati in sešli smo se v juridiški učilnici, da bi za ta ples 18 odbornikov izvolili. Kakor povsodi so i ovde Nemci hoteli, da bi Slovani po njih godbi plesali, ali zmotili so se. Slovani smo svesti svoje večine v zboru tudi izmed svojih naj manj šest v odbor za omenjeni ples spraviti hoteli. V zbornici so si trije Nemci meni nič tobi nič koj prvo mesto vzeli in po svojem delati hoteli, da bi le nijeden ali pa celo malo Slovanov v odbor prišlo. Ali ko so ti, ki pri skrutinovanju slovanska imena celo čitati znali niso, in znajočim tudi čitati niso pustili, se začeli nerodno proti nam obnašati, Slovane na to pazeče, da bi nas preveč ne goljufali zasmehovati, in psovati, se zglašali nek Slovenec predlagaje, naj bi se lističi pozneje prihajajočih ne sprejemali, ker nekteri liste oddavši iz sobane gredo, potem ko spet pride v sobo opet list z istimi imeni oddajo, tako, da bi le samo Nemci v komité prišli. Zdaj nastane strašno besedovanje Nemci se besni proti temu vzdignejo, zakaj bi se listi ne sprejemali, misleci, da tako njihovo valjati mora, ali — zmota — ker so vsi Dalmatinci med njimi tudi Lahli znami potegnoli, smo imeli Slovani vrlo večino. Hitro potem reče nek Hrvat mi nismo predsednika izvolili, tedaj predsednik iz odra. Zdaj nastane med Nemci cela zmešnjava. Nemci osolpneni in osramočeni nas grdo psovaje, med tem, ko jim mi vsi na klopeh stoječi ploskamo, zapustijo dvorano. Zdaj sami v sobani sklenemo pri „Köflacherbahnhof-u“ se zbrati zavoljo slovanskega plesa. Tako se tudi zgodi, zberemo se tu okolj 200 slovanskih dijakov in izvolimo odbor za slovanski ples. Akoravno smo se Slovani od Nemcev odcepili so vendar hoteli Nemci „Universitätsstudentenball“ napraviti, proti temu pa smo Slovani protestovali pri

rektoru in konec vsega tega je bilo, da ne smejo niti Nemci niti Slovani plesa osnovati. To je v kratkem tisti škandalum, o katerem se zdaj v Gradcu toliko govori in slovanski dijaki se sovražijo. Če vam bo ljubo, drugokrat kaj več.

S.

Novičar.

Državni zbor.

V 49. seji državnega zbora je bilo na dnevnem redu besedovanje o odposlanstveni postavi (Delegationsgesetz). Proti odborovemu predlogu so govorili Toman, Mende, Ryger, Giovanelli — za predlog — Plener, Skene, Pratobevera.

Toman: Skupne zadeve, kakor je jih odbor v svojem predlogu navedel, se ne vjemajo z oktobrovim diplomom in z februarno ustavo; odbor misli, da ima vravno tastranski državni zbor in onostranski. To pa ni ustavno. Po oktobrovem diplomu in po februarni ustavi spada pogajanje skupnih zadev v širji državni zbor. Sedajni državni zbor za to nima oblasti. Govornik zagovarja, da bi se odposlanstva poslala iz posameznih kraljevin in dežel.

Tudi 67. izdelek to tirja. Tudi mešani sostavek volitev, kakor je jih odbor predložil, ni ustaven. Govornik hoče glasovati, in sicer proti temu postavnemu načrtu, da zmaga pravična stvar.

Plener pretresuje ostro okorni izdelek odposlanstveni in bičuje predrzne Madjare, upa vendar, da se bodo spokorili (?) — in pravi, tega dvojstva v katerem se nahajamo je kriva vlada.

Skene misli, da se moramo odločiti ali za madjarsko sužnost ali za absolutizem in naj se ta vravnava za zdaj celo odloži; kar je tudi podpiral Ryger.

V 60. seji državni zbora se je dalje besedovalo o odposlanstveni postavi.

Szabel je zagovarjal predlog, naj se cela predložba pogodbe za zdaj odloži. Pretresoval je v dolgem govoru predložbo: Mašinarija je tako okorna da se od nje ni nadjati dobrega delovanja. Samo od jednega glasa visi pri odposlanstvu osoda države in če bi nastala vojska, če se ravno nebi tikala vzhodne strani, moramo mi vendar po naših 70 procentnih razmerah plačati. Ne bo mnogo dnevov preteklo in mi ne bomo zastopili, kako smo mogli tako predložbo potrditi. Dualizem je samo „slavljenje in obdaritev prekucije“. Odposlanstvena postava je grob ustavnosti ta stran Litave. (dobro).

Berger biča ravno tako centraliste, kakor je prej bičal Szabel dualiste. Govori celo proti odložbi in upa, da bode Beust že zboru vse tako na tanko razložil, da bodo vsi glasovali za predložbo.

Ljubiša reče, da ne bo glasoval. Skene govori ostro proti odposlanstveni postavi t. j. proti dualizmu, Kaisersfeld zagovarja predlog in pravi, da smo tako daleko došli, da se za zdaj drugo storiti ne more, ko predlog oddobrili. Se tudi v 51. seji se je mnogo besedovalo za in proti postavi odposlanstva.

Po tem, ko se je Beust dolgo za predlog vladin govoril, in v svojem govoru Slované zadosti grajal —, je bilo občno besedovanje končano. Pri glasovanju se odobri vladin predlog in specialna debata se začne.

Prva dva paragrafa sta bila skorej brez besedovanja odobrena.

18. oktobra t. l. je v Trstu umrl veliki rodoljub g. profesor Matija Debeljak, kateri se nahaja med prvimi udi slovenske Matice in to z zdatnim doneskom 240 gold. Ta blagi rodoljub je v svoji oporoki slovenski in sploh slovanski stvari zapustil premoženje, katero se ceni bizo 70.000 gld. To je — izvzemši mala darila — v lastnoročni oporoki razdelil na pet petink, ter eno petinko volil Matici naši, eno Mohorjevi družbi, eno dalmatinski Matici, dve pa jugoslovanskemu vsenčilišču v Zagrebu. Bog mu daj dobro! Hvaležnost do njega zahteva pa od nas troje. Prvo je, da mu spominek postavimo v svojem slovstvu, da svetu priobčimo njegov življenjepis. Drugo, da ga posnemamo v darežljivosti do narodnih zavodov; tretje pa, da „sučemo uma svetle meče“, da vsi učenjaki slovenski in slovanski prično marljivo pisati in množiti narodno slovstvo, tolikanj zasramovano od protivnikov naših. Skrbimo, — pravijo „Novice“ da Slovencev

ne bode zadevala tožba: polje (slovstveno) je prostorno, ali delavcev je malo.

Iz Zagreba se piše, da je že celo gotovo, da bode mestni glavar Urica dobil pismo, po katerem mora svojo službo zapustiti. — Če je naroden, skoro zdaj ne more kaj drugega pričakovati. Volitve v hrvaški deželni zbor so postavljene.

— Hrvaški madjaroni se zastoj trudijo, da bi pridobili narodno stranko za ogersko zvezo. Tako se piše od 13. t. m. iz Zagreba, da so imeli mnogi rodoljubni mestjani zbor v mestjanskem strelišču in da so odločili, da hočejo v mestni zbor, za mestne svetovavce in v deželni zbor voliti sploh samo narodne ljudi. — Dalje se pripovedava, da je deželni poglavar Rauch poskušil pridobiti po prijazni poti škofa Štrossmayer-ja, da bi se v prihodnjem deželnem zboru združil z onimi, kateri hočejo zvezo z Ogrji. Škof Štrossmayer je vendar odločno potegnil za dozdažno stališče. Kdor stalnost blagega rodoljuba pozna, ni mogel kaj drugega od njega pričakovati!

— Bratje Srbljani so uboge Ličane prav obilno obdarovali; tako je daroval patriarh Maširievich 100 gld., arhimandrit Andjelič 100 fl. M. Popović 50 gld.; Medaković 50 gld.; iz Pešta so Srbi poslali 72 gld.

— Srbski „Svetovid“ pravi Hrvatoma: Bratje, Vi, kateri ste premagali Turke, Franke, Tartare in Madjare, hoste po vaši stanovitosti tudi slavno premagali zdajno stališče. Le pogum!!

— Na Kandiji so Turki spet štrašno tepeni bili.

— O obravnavi, koja visi med vojaškim ministerstvom in med ogerskim ministerstvom za deželno branitev se pravi: Leta 1867 je ogerski deželni zbor dovolil, da se sme 48.000 mož zvunredno k vojakom vzeti. Tastransko vojaško ministerstvo je zatoraj poprosilo, ogersko ministerstvo za deželno branitev naj skrbiza to da ogerski deželni zbor dovoli, da se vzeme zvunredno k vojakom 47.000 mož. Ogersko ministerstvo je na to odgovorilo, dasamo tedaj zamore v ogerskem državnem zboru to zagovarjati, da se vzeme zvunredno 47.000 mož k vojakom, keder bode tastranska vlada dokazala, da zunajne politične državne okolščine tako veliko razvijanje vojaške moči v prihodnji pomladi neogibno tirjajo.

— G. Radetič, kateri je bil v Oseku, kot profesor svojo službo zgubil, je od vojaškega poglavarstva v Vinkovcih v vojaški granici imenovan za gimnazialnega profesorja.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaždinu	V Mariboru	V Celju	V Ptuj
	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevenka)	5 80	5 70	5 90	5 50
Rži	3 80	3 80	3 80	3 80
Ječmena	2 90	3 30	3 20	—
Ovsa	1 80	1 85	1 80	1 70
Turšice (kuruze) vagan	2 80	3 05	2 90	3 50
Ajde	2 80	2 75	3 40	2 70
Prosa	2 70	2 70	3	—
Krompirja	1 20	— 90	1 10	1
Govedine funt	— 18	— 24	— 22	— 24
Teletine	— 24	— 26	— 24	— 26
Svinjetine črste funt	— 30	— 26	— 24	— 24
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	9	10	6 90	8 80
" 18" " " "	—	5 75	—	—
" 36" mehkih " "	6	—	5	6 80
" 18" " " "	—	3 95	—	—
Ogljenja iz trdega lesa vagan	— 30	— 40	— 40	— 45
" " mehkega " "	— 60	— 30	— 40	— 30
Sena cent	1 40	1	— 80	1
Slame cent v šopah	1 20	—	— 60	— 90
" " za steljo	— 80	—	— 40	—
Slanine (špeha) cent	42	36	32	32
Jajec, četiri za	10	12	—	—

Cesarski zlat velja 5 fl. 79 kr. a. v.

Ažijo srebra 120.—.

Narodno drž. posojilo 66.—.

Loterijine srečke.

V Gradcu 13. novembra 1867: **10 82 26 69 33**

Prihodnje srečkanje je 23. novembra 1867.

Listnica vredništva.

G. F. J. pri Negovi, hvala za dopis. — Od prvega pol letja ni vseh števil „Slov. Gosp.“